

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Opava, Jaselská 552/16, 746 01 Opava

Opava 22.7.2014
čj. UKZUZ 055549/2014

Zpráva č. 15 oblastního odboru OPAVA o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 7.7.–20.7.2014

1. Počasí

Velmi teplé počasí začátku období přechodně vystřídalo ochlazení, zvětšená oblačnost a srážky. Významnější srážky na většině území byly zaznamenány 9. a 11.7. Jinak byly srážky lokálně velmi rozdílné, téměř výhradně z dešťových přeháněk, občas doprovázených bouřkami a silným větrem. Větší oblačnost a srážky v období od 9. do 12.7. neumožnily růst maximálních odpoledních teplot nad 25 °C. Od 13.7. se postupně oteplovalo, teplotní maxima se pohybovala mezi 25 a 30 °C, koncem období pravidelně nad 30 °C. Ranní minimální teploty jen 13.7. v některých lokalitách klesly pod 10 °C, většinou byly v intervalu 11–15 °C. Místy, zejména v jižních lokalitách oblasti, nedostatek vláhy přetrvává.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Žně pokračují sklizní ozimých a někde i jarních ječmenů, ozimých pšenic, hrachu a ozimé řepky. Po deštích došlo k dalšímu poléhání zejména porostů ozimé pšenice, řepky a hořčice. V obilninách se vyskytují běžné druhy houbových chorob, lokálně dochází k přerůstání obilnin plevelnými trávami. Výskyty plísně bramboru jsou na provozních plochách udržovány fungicidní ochranou na slabé úrovni, výskyty larev mandelinky bramborové jsou lokálně střední. Další výskyt cerkosporové skvrnitosti řepy zaznamenali v okrese Opava. Na neošetřovaných jabloních se místy silně projevuje napadení strupovitostí, na peckovinách jsou lokálně zjišťovány silné výskyty různých druhů mšic. V jižní části oblasti byly zaznamenány první výskyty plísně dýňovitých na okurkách.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 83–99 BBCH, časná těstovitá zralost až sklizeň)

Po deštích a silném větru v předchozím období je řada porostů v celé oblasti silně polehlá.

Až střední výskyty ružovění klasů pšenice (*Gibberella zeae*, *Monographella nivalis*, *Gibberella avenacea*, *Fusarium poae*, *F. culmorum*) pozorovali v polehlých částech porostů okrese Jeseník (Bernartice).

Střední výskyt septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*) zaznamenali v okrese Šumperk (Bludov).

Sledování septoriové skvrnitosti pšenice se provádí ve fázích 31–32 BBCH (1. až 2. kolénko), 37 BBCH (objevení posledního listu), 51 BBCH (počátek metání) a 71 BBCH (krátce po odkvětu) na

dvaceti rostlinách odebraných při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst krát 2 rostliny). Sleduje se počet napadených listů a při posledním pozorování se určí index napadení pro dvě horní listová patra. **Ošetří se porosty s 12 a více % napadených listů, případně s indexem napadení horních dvou listových pater 40 a více % při posledním pozorování.**

Střední až silné zaplevelení **chundelkou metlicí (*Apera spica-venti*)** a **ovsem hluchým (*Avena fatua*)** přerůstajícími kulturu pšenice pozorovali v okrese Jeseník (Javorník-Ves, Horní Fořt).

KUKUŘICE (33–61 BBCH, 3. kolénko patrné až začátek květu)

První výskyty **bázlivce kukuřičného (*Diabrotica virgifera*)** byly zaznamenány 8.7. v okrese Olomouc (Holice u Olomouce) a 15.7. v okrese Prostějov (Mořice) odchycem samců do feromonových lapáků.

Pozorování ve feromonových lapácích se provádí 1krát týdně od 20.6. do konce října.

Jako chemická ochrana proti larvám se používají insekticidní mořidla nebo půdní insekticidy aplikované při setí nebo líhnutí larev při průměrné hodnotě 35 a více samců na jeden lapák za 14 dnů v předchozím roce. Proti dospělcům se doporučuje ošetření při výskytu 3–6 brouků na 1 klas před květem a v průběhu kvetení u kukuřice na osivo a 9 a více brouků na 1 klas u kukuřice na zrno, pokud chceme zabránit ztrátám na výnosu.

OLEJNINY

Po intenzivních srážkách v minulém období jsou porosty ozimé řepky lokálně v různém stupni polehlé. Z houbových chorob jsou na šešulích pozorovány slabé výskyty alternariové skvrnitosti brukvovitých a šedé plísnovitosti brukvovitých. Rovněž šešuloví škůdci se projeví jen slabě. Na máku jsou škodlivé výskyty chorob nebo škůdců zjišťovány jen ojediněle.

ŘEPKA OZIMÁ (RF 83–99 BBCH, asi 30 % šešulí vyzrálých až sklizňová zralost)

Silný výskyt **bílé hniloby řepky (*Sclerotinia sclerotiorum*)** zaznamenali na strništi v okrese Olomouc (Střížov).

Až střední výskyt příznaků **fomového černání stonků řepky (*Leptosphaeria maculans*)** na kořenových krčcích byly zaznamenány v okrese Prostějov (Němčice nad Hanou).

MÁK (RF 50–70 BBCH, kvetení až zrání tobolek)

Střední výskyty **plísně máku (*Peronospora arborescens*)** hlásí z okresu Jeseník (Javorník-Město, Vlčice).

Za škodlivé se považuje napadení 2 a více % rostlin. Ošetření fungicidy se provádí preventivně nebo na počátku výskytu, a to od dvou pravých listů do květu.

Silný výskyt **pleosporové hnědé skvrnitosti máku (*Pleospora papaveracea*)** zaznamenali na Olomoucku (Velký Týnec).

V období zrání tobolek se považuje za škodlivé napadení 5 a více % rostlin.

Ojedinělý střední výskyt **mšice makové (*Aphis fabae*)** zjistili v okrese Jeseník (Skorošice).

Pozorování mšice makové v porostech máku se provádí po ukončení přeletu mšic z brslenů do začátku sekundárního přeletu (orientačně do poloviny května), před květem (fáze 47–49 BBCH) a po začátku sekundárního přeletu (2–3 týdny po zjištění nymf se základem křídel na řepě či bobu). Pozorování se provádí na celé ploše porostu. Za napadenou se považuje rostlina alespoň s jednou živou mšicí. Kontroluje se 100 rostlin (5 míst krát 20 rostlin).

Ošetření se provede u porostů, kde do začátku sekundárního přeletu je pozorováno v průměru 5 a více % napadených rostlin, po začátku sekundárního přeletu 20 a více % napadených rostlin.

Ohniskově silné zaplevelení **mákem vlčím (*Papaver rhoeas*)** se projevilo v okrese Jeseník (Skorošice, Vlčice).

OKOPANINY

Výskyty plísně bramboru jsou pod fungicidní ochranou slabé, u drobných pěstitelů bez chemické ochrany i střední až silné. Stejně tak výskyty larev mandelinky bramborové jsou v neošetřovaných porostech až silné. Teprve ve druhém okrese zaznamenali výskyt cercosporové skvrnitosti řepy, výskyty jsou zatím velmi slabé nebo nulové.

BRAMBOR (RF 65–91 BBCH, plný květ až hlízy ještě nemají pevnou slupku)

Ojedinelý střední výskyt **plísně bramboru (*Phytophthora infestans*)** pozorovali v okrese Jeseník (Javorník-Ves).

Další ošetření pro okolí všech stanic se doporučuje v prodlouženém intervalu nebo až v době, kdy lze očekávat změnu počasí a příchod vydatnějších srážek. Podrobnější informace je možno získat na veřejném portálu ÚKZÚZ na adrese <http://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal/skodlive-organizmy/prognozy-vyskytu-so-na-uzemi-cr/vyskyt-plisne-bramboru.html>.

Střední výskyty larev **mandelinky bramborové (*Leptinotarsa decemlineata*)** zaznamenali v okresech Nový Jičín (Příbor), Olomouc (Holice u Olomouce) a Šumperk (Bohutín).

V období hromadného kladení vajíček se sleduje množství brouků v porostu a za 2–4 týdny (tedy celkem třikrát) množství ohnisek larev. Porost je nutno projít nejméně čtyřikrát na různých místech tak, aby bylo podchyceno průměrné napadení.

Ošetření se provede v době maxima líhnutí larev. Při normálním průběhu počasí to bývá obvykle v době, kdy první vylíhlé larvy dosáhnou třetího instaru. Ošetří se porosty, kde bylo zjištěno 100 a více brouků na 1 ha nebo 140 a více ohnisek larev, přičemž za jedno ohnisko se považuje skupina 35 a více larev.

CUKROVKA (RF 39 BBCH, plodina úplně zapojena v porostu)

První výskyt **cercosporové listové skvrnitosti řepy (*Cercospora beticola*)** v okrese Opava (Kylesovice) byl pozorován 17.7. na krmné řepě.

Ošetření se doporučuje provést 5–8 dnů po zjištění prvního výskytu. Pokud trvá vlhké a teplé počasí, druhé ošetření se provede po 14 dnech. Po polovině srpna se ošetření většinou už nedoporučuje.

Střední výskyt **mšice makové (*Aphis fabae*)** v porostu cukrovky byl zjištěn v okrese Olomouc (Bílsko).

Do začátku sekundárního přeletu se považuje za škodlivé napadení 10 a více % rostlin řepy, po začátku sekundárního přeletu 20 a více % rostlin.

Až střední zaplevelení **plevelnou řepou (*Beta vulgaris*)** přerůstající kulturní plodinu je hlášeno z Olomoucka (Břuchotín).

CHMEL (RF 67–71 BBA, asi 70 % květů otevřeno až počátek vývoje hlávek)

Chmelnice nebo jejich okraje byly chemicky ošetřeny proti svilušce chmelové, probíhá ošetřování proti plísni chmele podle signalizace.

Až střední výskyt **plísně chmele (*Pseudoperonospora humuli*)** byl zjištěn v okrese Přerov (Prosenice).

OVOCNÉ DŘEVINY

V intenzivních sadech převládají slabé výskyty škodlivých organismů, silnější výskyty jsou zjišťovány hlavně na neošetřovaných stromech v silničních stromořadích, extenzivních sadech a na rozptýlené zeleni. Ve feromonových lapácích jsou jen ojediněle zjišťovány škodlivé výskyty sledovaných druhů.

Jádroviny

JABLOŇ (RF 75–78 BBCH, plod dosahuje asi 50–80 % konečné velikosti)

Různě intenzivní, místy i střední až silné napadení strupovitostí jabloně (*Venturia inaequalis*) na listech i plodech jabloní se vyskytuje po celé oblasti, zejména na neošetřovaných stromech v zahradách a silničních stromořadích.

Pokud nejsou k dispozici údaje o délce ovlhčení listů, případně zralosti reprodukčních orgánů patogena, lze termín zralosti askospor odhadnout přibližně podle fenofáze hostitele, což bývá obvykle ve fázi 53–54 BBCH (zelená špička až myší ouško). Ošetření je signalizováno po zjištění prvních zralých askospor, nejpozději ve fenofázi 54 BBCH v případě preventivní ochrany nebo při splnění podmínek pro infekci. Další ošetření se odvíjí od povětrnostních podmínek (délka ovlhčení listů), často se využívá ošetření před očekávanými srážkami, ale tak, aby postřik na listech a plodech dokonale zaschl.

Střední až silné výskyty samců obaleče jablečného (*Cydia pomonella*) zjištěné odchycem do feromonových lapáků byly zaznamenány v okresech Nový Jičín (Příbor, Štramberk) a Přerov (Tučín).

Přílet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ošetření se provede vždy přibližně za týden po vyvrcholení letové vlny, pokud trvají vhodné podmínky pro kladení vajíček, tedy pokud večerní teploty ve 21 hodin středoevropského času dosahují alespoň 17 °C.

HRUŠEŇ (RF 75–77 BBCH, plod dosahuje asi 50–70 % konečné velikosti)

Výskyty rzivosti hrušně (*Gymnosporangium sabinae*) jsou lokálně střední v okresech Jeseník (Javorník-Město, Jeseník) a Olomouc (Senice na Hané) až silné v okrese Šumperk (Mohelnice, Šumperk).

Preventivní opatření spočívají v prostorové izolaci od zdrojů infekce, pěstování odolnějších kultivarů a odrůd, případně odstraňování částí nebo celých napadených rostlin zimních hostitelů (jalovec). Chemická ochrana je rovněž preventivní, provádí se před květem hrušní, další ošetření v průběhu květu nebo těsně po odkvětu, případně třetí ošetření po 7–14 dnech.

Střední výskyt hálčivce hrušňového (*Epitimerus pyri*) zaznamenali v okrese Olomouc (Holice u Olomouce).

Peckoviny

SLIVOŇ (RF 78–81 BBCH, plod dosahuje asi 80 % konečné velikosti až počátek zrání)

Nálety samců obaleče švestkového (*Cydia funebrana*) do feromonových lapáků jsou na všech sledovaných lokalitách v současné době slabé až nulové. Pravděpodobně se v některých případech jedná už o motýly druhé generace. Masové líhnutí a výrazné letové vlny obalečů druhé generace však ještě nebyly zaznamenány.

Přílet samců se sleduje dvakrát týdně od 1.5. do 15.9.

Ochrana proti první generaci obaleče švestkového, která působí propad plodů, není obvykle účelná. Pouze v letech s nízkou násadou plodů a velmi vysokou populační hustotou obaleče švestkového je vhodné ji provést, a to po zjištění první výrazné letové vlny. Ošetření se signalizuje v období letu imag letní generace, a to v první třetině letové křivky této generace. Ochranný zásah je vhodné směřovat proti právě se líhnoucím housenkám, tj. asi týden po vrcholu letové vlny. U raných a poloraných odrůd většinou stačí jedno ošetření. U pozdních odrůd, pokud nadále trvají vysoké přilety samců do feromonových lapáků, se provede druhé ošetření, a to přibližně 10 dnů po prvním.

BROSKEV

Silný výskyt mšice broskvoňové (*Myzus persicae*) byl zaznamenán v okrese Olomouc (Náměšť na Hané).

Škodlivé je napadení 2 a více % letorostů koloniemi mšic.

TŘEŠEŇ

Až silný výskyt skvrnitosti listů třešně (*Blumeriella jaapii*) pozorovali v okrese Jeseník (Skorošice).

Důležitá jsou preventivní opatření jako pěstování rezistentních odrůd a odstraňování opadlého listí. Hrozí-li silné napadení, fungicidní postřik se provádí 3–4 týdny po odkvětu a podle podmínek se jednou až dvakrát opakuje.

Silný výskyt mšice třešňové (*Myzus cerasi*) byl zaznamenán v okrese Jeseník (Skorošice).

Za škodlivé se považuje napadení 5 a více % letorostů koloniemi mšic.

ZELENINA

OKURKA SETÁ

První výskyty plísňě dýňovitých (*Pseudoperonospora cubensis*) byly zaznamenány 4.7. v okrese Olomouc (Unčovice), 8.7. v okrese Prostějov (Otaslavice) a 11.7. v okrese Přerov (Osek nad Bečvou).

Ošetření se signalizuje při výskytu v oblasti s dřívějším nástupem vegetace okurek. Ošetřuje se preventivně, během sklizně vždy ihned po sběru, aby mohla být dodržena ochranná lhůta použitého přípravku. Ošetření se opakuje v intervalu 4–14 dnů v závislosti na infekčním tlaku, intenzitě růstu a použitém přípravku.

Za oblastní odbor Opava zpracoval: Ing. Jan Sitek